Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

21 päivänä maaliskuuta 2013*

Televiestintäpalvelut — Direktiivi 2002/20/EY — 3 ja 12–14 artikla — Radiotaajuuksien käyttöoikeudet — Radiotaajuuksien käyttöoikeuksista kannettavat maksut — Kertamaksuna suoritettavat maksut radiotaajuuksien käyttöoikeuksien jakamisesta ja uudistamisesta — Laskutapa — Olemassa olevien oikeuksien muuttaminen

Asiassa C-375/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Cour constitutionnelle (Belgia) on esittänyt 16.6.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 15.7.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Belgacom SA,

Mobistar SA ja

KPN Group Belgium SA

vastaan

Belgian valtio,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomarit L. Bay Larsen, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä J.-C. Bonichot, C. Toader, A. Prechal ja E. Jarašiūnas (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.6.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Belgacom SA, edustajinaan avocate N. Cahen ja avocate I. Mathy,

— Mobistar SA, edustajanaan avocate V. Vanden Acker,

— KPN Group Belgium SA, edustajinaan avocat A. Verheyden ja avocat K. Stas,

— Belgian hallitus, asiamiehinään T. Materne ja M. Jacobs, avustajanaan avocat D. Lagasse,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

— Kyproksen hallitus, asiamiehenään D. Kalli,

— Liettuan hallitus, asiamiehinään D. Kriaučiūnas ja A. Svinkūnaitė,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. Wissels ja C. Schillemans,

— Euroopan komissio, asiamiehinään C. Vrignon, L. Nicolae ja G. Braun,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.10.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi) (EYVL L 108, s. 21; jäljempänä valtuutusdirektiivi) 3 ja 12–14 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain yhtäältä Belgacom SA (jäljempänä Belgacom), Mobistar SA (jäljempänä Mobistar) ja KPN Group Belgium SA (jäljempänä KPN Group Belgium) ja toisaalta Belgian valtio ja joka koskee kyseisiltä matkapuhelinoperaattoreilta 15.3.2010 annetun lain (loi relative aux communications électroniques; Moniteur belge 25.3.2010, s. 18849; jäljempänä 15.3.2010 annettu laki) 2 ja 3 §:n, joilla muutettiin sähköisestä viestinnästä 13.6.2005 annetun lain (Moniteur belge 20.6.2005, s. 28070; jäljempänä 13.6.2005 annettu laki) 30 §:ää, nojalla perittyjen maksujen yhteensopivuutta valtuutusdirektiivissä säädetyn käyttömaksuja koskevan järjestelmän kanssa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (puitedirektiivi) 2002/21/EY (EYVL L 108, s. 33; jäljempänä puitedirektiivi) 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Yleiset tavoitteet ja sääntelyperiaatteet”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset toteuttavat tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä määriteltyjä sääntelytehtäviään hoitaessaan kaikki aiheelliset toimenpiteet, joilla pyritään 2, 3 ja 4 kohdassa säädettyihin tavoitteisiin. Toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia näihin tavoitteisiin nähden.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset pyrkivät kaikin tavoin välttämään sitoutumista yksittäisiin tekniikoihin silloin, kun ne suorittavat tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä säädettyjä sääntelytehtäviä ja varsinkin niitä tehtäviä, joiden tarkoituksena on varmistaa tehokas kilpailu.

– –

2. Kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä kilpailua sähköisten viestintäverkkojen, sähköisten viestintäpalvelujen ja niiden liitännäistoimintojen ja palvelujen tarjoamisessa muun muassa:

– –

b) varmistamalla, ettei kilpailua sähköisen viestinnän alalla vääristetä tai rajoiteta;

c) edistämällä tehokkaita investointeja perusrakenteisiin ja tukemalla innovointia; ja

d) edistämällä radiotaajuuksien ja numerovarojen tehokasta käyttöä ja varmistamalla niiden tehokas hallinta.

– –”

4 Valtuutusdirektiivin johdanto-osan 32 ja 33 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(32) Hallinnollisten maksujen lisäksi radiotaajuuksien ja numeroiden käytöstä voidaan periä käyttömaksuja niiden mahdollisimman tehokkaan käytön varmistamiseksi. Tällaiset käyttömaksut eivät saisi hidastaa innovatiivisten palvelujen ja kilpailun kehittymistä markkinoilla. Tällä direktiivillä ei säännellä niitä tarkoituksia, joihin käyttöoikeuksista saatavia maksuja käytetään. Näitä maksuja voidaan käyttää esimerkiksi kansallisten sääntelyviranomaisten sellaisen toiminnan rahoittamiseen, jota ei voida kattaa hallinnollisin maksuin. Jos käytetään kilpailuun perustuvaa tai vertailevaa valintamenettelyä ja jos radiotaajuuksien käyttöoikeusmaksut muodostuvat kokonaan tai osittain kertamaksusta, maksujärjestelyssä olisi varmistettava, etteivät tällaiset maksut käytännössä johda siihen, että valinta tapahtuu perusteilla, jotka eivät liity radiotaajuuksien mahdollisimman tehokasta käyttöä koskevaan tavoitteeseen. Komissio voi julkistaa säännöllisesti vertailututkimuksia, jotka koskevat parhaita käytäntöjä radiotaajuuksien ja numeroiden jakamisessa tai asennusoikeuksien myöntämisessä.

(33) Jäsenvaltiot saattavat joutua muuttamaan yleisvaltuutuksiin ja käyttöoikeuksiin liittyviä oikeuksia, ehtoja, menettelyjä, hallinnollisia ja muita maksuja silloin, kun se on objektiivisesti perusteltavissa. Tällaisista muutoksista olisi ilmoitettava asianmukaisesti ja hyvissä ajoissa kaikille asianomaisille osapuolille, jotta niillä olisi riittävät mahdollisuudet esittää näkemyksensä tällaisista muutoksista.”

5 Valtuutusdirektiivin 3 artiklan, jonka otsikko on ”Sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskeva yleisvaltuutus”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on taattava vapaus tarjota sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tässä direktiivissä vahvistettujen edellytysten mukaisesti. Tämän vuoksi jäsenvaltiot eivät saa estää yritystä tarjoamasta sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja, ellei tämä ole tarpeen perustamissopimuksen 46 artiklan 1 kohdassa määrätyistä syistä.

2. Sähköisten viestintäverkkojen tai -palvelujen tarjoajilta voidaan vaatia ainoastaan yleisvaltuus, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja erityisvelvollisuuksia tai 5 artiklassa tarkoitettuja käyttöoikeuksia. – –”

6 Valtuutusdirektiivin 12 artiklassa, jonka otsikko on ”Hallinnolliset maksut”, säädetään seuraavaa:

”1. Yleisvaltuutuksen mukaisesti palvelua tai verkkoa tarjoaville tai käyttöä koskevan oikeuden saaneille yrityksille asetetut hallinnolliset maksut on

a) määriteltävä niin, että ne kattavat kokonaisuudessaan ainoastaan yleisvaltuutusjärjestelmän, käyttöä koskevien oikeuksien ja 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen erityisvelvollisuuksien hallinnoinnista, valvonnasta ja toteuttamisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset, joihin voivat sisältyä kustannukset, jotka aiheutuvat kansainvälisestä yhteistyöstä, yhdenmukaistamisesta ja standardisoinnista, markkina-analyyseista, ehtojen ja velvollisuuksien noudattamisen seurannasta

sekä muusta markkinoiden valvonnasta, samoin kuin sekundäärilainsäädännön ja hallinnollisten päätösten, kuten käyttöoikeuksia ja yhteenliittämistä koskevien päätösten, valmistelusta ja voimaan saattamisesta; ja

b) määrättävä yksittäisille yrityksille puolueettomalla, avoimella ja oikeasuhteisella tavalla, jolla – – hallinnolliset lisäkustannukset ja niistä aiheutuvat maksut saadaan mahdollisimman pieniksi.

2. Jos kansalliset sääntelyviranomaiset perivät hallinnollisia maksuja, niiden on julkaistava vuosikatsaus hallinnollisista kustannuksistaan ja perittyjen hallinnollisten maksujen kokonaismäärästä. Näitä maksuja on tarkistettava asianmukaisesti perittyjen hallinnollisten maksujen kokonaismäärän ja hallinnollisten kustannusten välinen erotus huomioon ottaen.”

7 Saman direktiivin 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Käyttöä koskevia oikeuksia ja järjestelmien asennusoikeuksia koskevat maksut”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat antaa asianomaiselle viranomaiselle mahdollisuuden asettaa maksuja radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöä koskevien oikeuksien johdosta tai maksuja oikeuksista asentaa järjestelmiä julkisessa tai yksityisessä omistuksessa olevan omaisuuden yhteyteen, tarkoituksena näiden voimavarojen mahdollisimman tehokkaan käytön varmistaminen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että nämä maksut ovat objektiivisesti perusteltavissa, avoimia, syrjimättömiä ja tavoitteeseen nähden oikeasuhteisia, ja niiden on otettava huomioon [puitedirektiivin] 8 artiklassa esitetyt tavoitteet.”

8 Valtuutusdirektiivin 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeuksien ja velvollisuuksien muuttaminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisvaltuutuksiin, käyttöä koskeviin oikeuksiin ja laitteiden asennusoikeuksiin liittyviä oikeuksia, ehtoja ja menettelyjä voidaan muuttaa ainoastaan objektiivisesti perusteltavissa tapauksissa ja oikeasuhteisesti. Aikomuksesta tehdä tällaisia muutoksia on tehtävä ilmoitus asianmukaisella tavalla ja annettava asianomaisille osapuolille, myös käyttäjille ja kuluttajille, riittävä aika ilmaista kantansa ehdotettuihin muutoksiin. Tämän määräajan on poikkeuksellisia tilanteita lukuun ottamatta oltava vähintään neljä viikkoa.

2. Jäsenvaltiot eivät saa rajoittaa tai peruuttaa asennusoikeuksia ennen niiden voimassaoloajan päättymistä muulloin kuin perustelluissa tapauksissa ja soveltuvin osin niiden kansallisten säännösten mukaisesti, jotka koskevat oikeuksien peruutusten johdosta myönnettävää korvausta.”

9 Valtuutusdirektiivin liitteessä olevassa B osassa säädetään seuraavaa:

”Ehdot, jotka voidaan liittää radiotaajuuksien käyttöä koskeviin oikeuksiin

– –

6. Käyttömaksut tämän direktiivin 13 artiklan mukaisesti.

– –”

10 Valtuutusdirektiivin 14 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/140/EY (EUVL L 337, s. 37), säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisvaltuutuksia, käyttöoikeuksia ja järjestelmien asennusoikeuksia koskevia oikeuksia, ehtoja ja menettelyjä voidaan muuttaa ainoastaan objektiivisesti perustelluissa tapauksissa ja oikeasuhteisesti, ottaen tarvittaessa huomioon radiotaajuuksien siirrettäviin käyttöoikeuksiin sovellettavat erityisehdot. Aikomuksesta tehdä tällaisia muutoksia on tehtävä ilmoitus asianmukaisella tavalla, ja asianomaisille osapuolille, myös käyttäjille ja kuluttajille, on

annettava riittävä aika, joka on poikkeuksellisia tilanteita lukuun ottamatta vähintään neljä viikkoa, ilmaista näkemyksensä ehdotetuista muutoksista, lukuun ottamatta tapauksia, joissa ehdotetut muutokset ovat vähäisiä ja niistä on sovittu oikeuksien tai yleisvaltuutuksen haltijan kanssa.

2. Jäsenvaltiot eivät saa rajoittaa tai peruuttaa järjestelmien asennusoikeuksia tai radiotaajuuksien käyttöoikeuksia ennen niiden voimassaoloajan päättymistä muutoin kuin perustelluissa tapauksissa ja soveltuvin osin liitteen sekä niiden kansallisten säännösten mukaisesti, jotka koskevat oikeuksien peruutusten johdosta myönnettävää korvausta."

11 Direktiivin 2009/140 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset [25.5.2011] mennessä. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset komissiolle kirjallisina.

Niiden on sovellettava näitä säännöksiä [26.5.2011 lähtien].

– –"

Belgian oikeus

12 13.6.2005 annetun lain 30 §:ssä säädettiin seuraavaa:

"1. Edellä 11 §:ssä [numeroa koskevat käyttöoikeudet] ja 18 §:ssä [radiotaajuuksia koskevat käyttöoikeudet] tarkoitetuista käyttöoikeuksista voidaan periä maksuja kyseisten välineiden mahdollisimman tehokkaan käytön varmistamiseksi. Maksut kantaa [Belgian posti- ja televiestintälaitos Institut belge des services postaux et des télécommunications, jäljempänä IBPT].

2. Kuningas määrittää [IBPT:tä] kuultuaan 1 momentissa tarkoitettujen maksujen määrät ja niitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt."

13 15.3.2010 annetun lain 2 §:ssä säädetään seuraavaa:

"– – 13.6.2005 annetun lain 30 §:ään tehdään seuraavat muutokset:1. Pykälän 1 ja 2 momentin väliin lisätään 1/1, 1/2, 1/3 ja 1/4 momentti, joiden sanamuoto on seuraava:

'1/1. Operaattorit, jotka ovat saaneet valtuutuksen pitää hallussaan radiotaajuuksien käyttöoikeuksia hyödyntääkseen verkkoa ja tarjotakseen sähköisiä matkaviestintäpalveluja suurelle yleisölle, ovat 1 momentissa säädetyn tavoitteen saavuttamiseksi velvollisia suorittamaan kertamaksun käyttöoikeuksien voimassaolon alkaessa.

Kertamaksu määritetään taajuuksien jakamisen yhteydessä.

Kertamaksu on suuruudeltaan

1. 51 644 euroa/MHz kuukaudessa taajuuksista 880–915 MHz ja 925–960 MHz. Taajuuksien 880–915 MHz ja 925–960 MHz käyttöoikeuksien hankinta edellyttää myös taajuuksien 1710–1785 ja 1805–1880 MHz käyttöoikeuksien hankintaa: taajuuksiin 1710–1785 MHz ja 1805–1880 MHz kuuluvan spektrin osan laajuus on kaksinkertainen taajuuksiin 880–915 MHz ja 925–960 MHz kuuluvan spektrin osan laajuuteen nähden, ja se pyöristetään ylöspäin lähimpään 5 MHz:iin. Edellä mainitusta poiketen 26.11.2015 saakka kertamaksu 1.1.2010

jaetusta spektrin osasta taajuuksilla 880–915 MHz ja 925–960 MHz koskee myös niiden spektrin osien enimmäismäärää, jotka voitiin jakaa 1.1.2010 taajuuksilla 1710–1785 ja 1805–1880 MHz;

2. 20 833 euroa/MHz kuukaudessa taajuuksista 1920–1980 MHz ja 2110–2170 MHz lukuun ottamatta tilanteita, joissa operaattorin näillä taajuuksilla hallitsemien spektrin osien yhteismäärä ei ylitä 2 x 5 MHz:ä. Viimeksi mainitussa tilanteessa kertamaksu on 32 000 euroa/MHz kuukaudessa;

3. 2 778 euroa/MHz kuukaudessa taajuuksista 2500–2690 MHz.

Kun taajuudet jaetaan huutokaupalla, 1/1 momentissa tarkoitetun kertamaksun vähimmäismäärä on tarjousten lähtötasona.

1/2. Operaattoreilta peritään kertamaksu jokaiselta valtuutuksen uudistamisjaksolta.

Kertamaksun määrä vastaa 1/1 momentin 1 kohdan mukaista kertamaksua.

Määrää laskettaessa otetaan huomioon käyttöoikeuksien se osa, jonka operaattori haluaa säilyttää uudistamisen yhteydessä.

Jos operaattori haluaa luovuttaa spektriä, luovutettavan spektrin osan on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus.

1/3 Kertamaksu maksetaan tilanteen mukaan joko 1/1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun voimassaoloajan alkamista seuraavan 15 päivän kuluessa tai 1/2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun uudistamisjakson alkamista seuraavan 15 päivän kuluessa.

Poikkeuksena siitä, mitä edellisessä kohdassa säädetään, operaattorilla on mahdollisuus suorittaa maksu siten, että

a) se maksaa seuraavaan kalenterivuoteen saakka jäljellä olevien kuukausien määrään suhteutetun määrän tilanteen mukaan joko 1/1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun voimassaoloajan alkamista seuraavan 15 päivän kuluessa tai 1/2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun uudistamisjakson alkamista seuraavan 15 päivän kuluessa;

b) lisäksi se voi maksaa viimeistään 15.12. koko tulevan vuoden kertamaksun määrän. Jos valtuutus päättyy tulevan vuoden aikana, operaattori maksaa käyttöoikeuden päättymiseen saakka jäljellä olevien kuukausien määrään suhteutetun määrän;

c) korollisesta lainasta 5.5.1865 annetun lain (loi relative aux prêt à l'intérêt) 2 §:n 1 momentin mukaisesti laskettua laillista korkoa sovelletaan tilanteen mukaan joko 1/1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun voimassaoloajan alkamista seuraavasta 16. päivästä ja 1/2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun uudistamisjakson alkamista seuraavasta 16. päivästä lähtien;

d) samanaikaisesti kertamaksun kanssa operaattori maksaa koron maksamatta olevalle määrälle.

Operaattorin on ilmoitettava [IBPT:lle] päätöksestään tilanteen mukaan joko 1/1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun voimassaoloajan alkamista seuraavien kahden arkipäivän tai 1/2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun uudistamisjakson alkamista seuraavien kahden arkipäivän kuluessa.

Kertamaksua ei missään tapauksessa palauteta kokonaan eikä osittain.

1/4. Ellei operaattori maksa kertamaksua kokonaisuudessaan tai osittain kyseessä olevien taajuuksien osalta 1/1 momentin 1, 2 tai 3 kohdassa säädetyllä tavalla, kaikki sen kyseisiä taajuuksia koskevat käyttöoikeudet peruutetaan'.2. 2 §:ään lisätään sanat 'lukuun ottamatta 1/1, 1/2 ja 1/3 momentissa säädettyä'."

14 15.3.2010 annetun lain 3 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Jos valtuutuksen hiljaisesta uudistamisesta luopumista koskeva määräaika on jo päättynyt tämän lain tullessa voimaan, operaattori voi kuitenkin siirtymäajan toimenpiteenä luopua käyttöoikeuksiensa uudistamisesta uuden pidennetyn käyttöoikeusjakson ensimmäiseen päivään saakka joutumatta suorittamaan tähän uuteen jaksoon liittyvää kertamaksua."

15 Saman 15.3.2010 annetun lain 4 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Tämä laki tulee voimaan sinä päivänä, kun se julkaistaan Moniteur belge -lehdessä [(Moniteur belge 25.3.2010, s. 18849)]."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

16 Belgacom, Mobistar ja KPN Group Belgium ovat matkapuhelinverkko-operaattoreita, jotka ovat saaneet valtuutukset, joihin on liitetty radiotaajuuksia 900 MHz, 1 800 MHz ja 2000–2600 MHz koskevat käyttöoikeudet Belgiassa.

17 Belgian matkapuhelinala vapautettiin 12.12.1994 annetulla lailla (Moniteur belge 22.12.1994, s. 31624), jolla ministerineuvostolle annettiin mahdollisuus myöntää muille operaattoreille kuin entiselle julkiselle operaattorille yksittäisiä valtuutuksia matkapuhelinpalveluiden tarjoamiseksi taajuudella 900 MHz 15 vuoden ajaksi niiden myöntämisestä lukien.

18 Ministerineuvosto myönsi 27.11.1995 valtuutuksen Mobistarille, kun taas Belgacom Mobile sai 2.7.1996 valtuutuksen, jota sovellettiin taannehtivasti 8.4.1995 lukien, hyödyntää 900 MHz:n taajuudella toimivien kanavien verkkoa, jota se oli käyttänyt jo aiemmin Belgian valtion kanssa tehdyn hallinnointisopimuksen nojalla. Vastikkeena molempien operaattoreiden oli maksettava noin 9 miljardin Belgian frangin (BEF) (eli 223 104 172,30 euron) suuruinen kertaluonteinen lupamaksu sekä IBPT:lle radiotaajuuksien käytöstä maksettavat vuosimaksut.

19 Belgian hallitus päätti vuonna 1997 avata taajuusalueen DCS 1 800 MHz käyttöön kolmannen tai jopa neljännen operaattorin markkinoille tulon valmistelemiseksi. Menettelystä DCS-1800-matkapuhelinverkon perustamista ja hyödyntämistä koskevan valtuutuksen saamiseksi säädettiin 24.10.1997 annetulla kuninkaan asetuksella DCS-1800-matkapuhelinverkkojen perustamisesta ja hyödyntämisestä (arrêté royal relatif à l'établissement et à l'exploitation de réseaux de mobilophonie DCS-1800), jonka mukaan tällainen valtuutus on voimassa 15 vuotta hyödyntämisvaltuutuksen myöntämisestä lukien. KPN Group Belgium (aiemmin KPN Orange SA, sittemmin BASE SA) sai 2.7.1998 taajuutta 1 800 MHz koskevan valtuutuksen 8,005 miljardin BEF:n (eli 198 438 766,50 euron) kertaluonteista toimilupamaksua ja vuosittaisia taajuuksien käytöstä perittäviä maksuja vastaan.

20 Niiden haittojen vuoksi, joita taajuuden 1 800 MHz käytöllä on verrattuna taajuuden 900 MHz käyttöön ja jotka koskevat muun muassa tukiasemien heikompaa kantamaa, joka edellyttää useampien antennien asentamista saman kattavuuden saavuttamiseksi, IBPT päätti vuonna 2003 antaa KPN Group Belgiumille tietyt 900 MHz:n taajuudella toimivat kanavat ja antaa vaihdossa tiettyjä 1 800 MHz:n taajuudella toimivia kanavia Belgacomille ja Mobistarille. Niinpä KPN Group Belgium on

vuodesta 2003 lähtien saanut hallita ylimääräisiä 900 MHz:n taajuuksia sitä vastaan, että Belgacomille ja Mobistarille annettiin taajuusalueen 1 800 MHz taajuuksia. Kyseisille kolmelle operaattorille näin jaettujen kanavien määrällisen tasapainon oli määrä säilyä vuoteen 2015 saakka.

21 Kolmannen sukupolven UMTS-järjestelmiä, jotka toimivat taajuusalueilla 1885–2025 MHz ja 2110–2200 MHz, koskevien valtuutusten myöntämisjärjestelmästä määrättiin 18.1.2001 tehdyllä kuninkaan päätöksellä. Belgacom, Mobistar ja KPN Group Belgium jättivät hakemuksensa ja saivat valtuutuksen hyödyntää kyseisiä järjestelmiä 20 vuoden ajan siten, että aikaa saatettiin pidentää kuninkaan päätöksellä viidellä vuodella, kunkin operaattorin maksamaa kertaluonteista 150 miljoonan euron toimilupamaksua vastaan.

22 Kunkin valtuutuksen myöntämisen yhteydessä Belgacom, Mobistar ja KPN Group Belgium sitoutuivat maksamaan vastikkeena

— kertamaksuna suoritettavan toimilupamaksun

— vuosittain suoritettavan taajuuksien jakamismaksun ja

— vuosittain suoritettavan valtuutuksen hallinnointimaksun.

23 IBPT päätti 25.11.2008 olla uudistamatta hiljaisesti kolmelle operaattorille, Belgacomille, Mobistarille ja KPN Group Belgiumille, annettuja toisen sukupolven radiotaajuuksien (2G) käyttöä koskevia valtuutuksia, jotta se voisi ottaa käyttöön uuden maksun ja mahdollisimman tehokkaan toimintatavan spektrin jakamiseksi.

24 Belgacom, Mobistar ja KPN Group Belgium saattoivat kyseisen päätöksen Cour d'appel de Bruxellesin tutkittavaksi, ja kyseinen tuomioistuin kumosi sen 20.7.2009 antamallaan tuomiolla Belgacomin osalta ja 22.9.2009 antamallaan tuomiolla Mobistarin osalta. Kyseisten kahden tuomion seurauksena IBPT päätti peruuttaa 25.11.2008 tekemänsä, KPN Group Belgiumia koskevan päätöksen varmistaakseen, että kaikkia kolmea operaattoria kohdeltaisiin samalla tavoin.

25 Näiden Cour d'appel de Bruxellesin antamien tuomioiden jälkeen Belgian lainsäätäjä antoi 15.3.2010 lain, jolla muutettiin 13.6.2005 annetun lain 30 §:ää. Edellä 13 ja 14 kohdassa lainatusta 15.3.2010 annetun lain 2 ja 3 §:stä ilmenee, että mainitussa laissa säädetään

— matkapuhelinoperaattoreiden aiemmin maksaman kertaluonteisen toimilupamaksun korvaavasta, radiotaajuuksien mahdollisimman tehokkaan käytön varmistamiseksi kannettavasta kertamaksusta, joka maksetaan paitsi radiotaajuuksien käyttöoikeuksia koskevien valtuutusten myöntämisen myös kunkin olemassa olevan valtuutuksen uudistamisen yhteydessä

— kertamaksun määrästä, joka vaihtelee kyseessä olevien radiotaajuuksien mukaan ja joka lasketaan operaattoreiden silloin, kun ne joko vertailevan tarjouskilpailumenettelyn tai huutokaupan seurauksena saivat valtuutuksen ensimmäisen kerran, maksaman kertaluonteisen toimilupamaksun perusteella

— matkapuhelinoperaattoreiden mahdollisuudesta luopua käyttöoikeuksistaan ennen niiden voimassaoloajan alkamista joutumatta maksamaan kertamaksua niistä oikeuksista, joista ne ovat luopuneet, ja

— operaattoreiden, jotka ovat saaneet valtuutuksen, velvollisuudesta maksaa kertamaksun lisäksi vuosittain kaksi maksua eli maksu, jolla katetaan kustannukset taajuuksien jakamisesta, ja maksu, jolla katetaan valtuutuksen hallinnointikustannukset.

26 Belgacom, Mobistar ja KPN Belgium vaativat Cour constitutionnellessa 15.3.2010 annetun lain 2 ja 3 §:n kumoamista. Ne esittävät vaatimustensa tueksi muun muassa, että kyseiset säännökset ovat valtuutusdirektiivin 3, 12, 13 ja 14 artiklan vastaisia. Tarkemmin sanottuna ne vastustavat sitä, että kertamaksu on suoritettava paitsi valtuutuksen myöntämisen myös sen uudistamisen yhteydessä, ja sitä, että kertamaksu on suoritettava niiden vuosittain maksaman taajuuksien jakamismaksun lisäksi. Belgacom, Mobistar ja KPN Group Belgium vastustavat myös kertamaksun määrää sekä sen laskutapaa sillä perusteella, ettei sitä lasketa taajuuksien taloudellisen arvon vaan sen markkina-arvon mukaan, joka taajuuksilla on operaattoreille.

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee, että 15.3.2010 annetun lain esitöistä ilmenee, että kertamaksu on korvaus taajuuksien käytöstä, että sillä on sama tavoite kuin taajuuksien jakamisesta suoritettavalla vuosittaisella maksulla ja että se ei korvaa viimeksi mainittujen maksujen suorittamista. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan mainituista esitöistä ilmenee lisäksi, että lainsäätäjä on pitänyt 15.3.2010 annetun lain 2 ja 3 §:ää, joiden pätevyys on riitautettu ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, valtuutusdirektiivin mukaisina, koska niissä on säädetty käyttöoikeusmaksujen jakautumisesta kertamaksuun ja vuosittaiseen maksuun. Sen mukaan on katsottu, että kertamaksu kattaa oikeuden taajuuksien käyttöön ja vastaa spektrin, joka on niukka voimavara, arvoa, kun taas vuosittainen maksu kattaa taajuuksien käytön kustannukset eli valvonnan, koordinoinnin, tutkimuksen ja muut toimivaltaisen viranomaisen toimenpiteet.

28 Tässä tilanteessa Cour constitutionnelle on päättänyt lykätä asian ratkaisua ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Sallitaanko [valtuutusdirektiivin] 3, 12 ja 13 artiklassa, siinä muodossa kuin niitä tällä hetkellä sovelletaan, että jäsenvaltiot määräävät operaattoreille, jotka ovat matkapuhelintaajuuksien yksittäisten käyttöoikeuksien haltijoita 15 vuoden ajan valtuutuksilla, jotka annettiin aikaisemman lainsäädännön nojalla matkapuhelinverkon perustamista ja hyödyntämistä varten niiden alueelle, kertamaksun, joka suoritetaan taajuuksia koskevien yksittäisten käyttöoikeuksien uudistamisesta ja jonka määrä, joka liittyy taajuuksien ja käyttöoikeuksien kohteena olevien kuukausien lukumäärään, lasketaan mainittujen valtuutusten antamiseen liittyvän aikaisemman kertamaksuna suoritetun toimilupamaksun perusteella ja joka täydentää yhtäältä taajuuksien jakamisesta suoritettavaa vuosimaksua, jolla pyritään ennen kaikkea kattamaan taajuuksien jakamisesta aiheutuvat kustannukset mutta myös osittain kasvattamaan niiden arvoa – missä yhteydessä molempien maksujen tarkoituksena on edistää taajuuksien mahdollisimman tehokasta käyttöä –, ja toisaalta maksua, joka kattaa valtuutuksen hallinnointikulut?

2) Sallitaanko saman valtuutusdirektiivin 3, 12 ja 13 artiklassa se, että jäsenvaltiot velvoittavat matkapuhelintaajuuksien uusien käyttöoikeuksien hakijoina olevat operaattorit maksamaan kertamaksun, jonka suuruus määräytyy taajuuksien jakamisen yhteydessä järjestetyn huutokaupan perusteella, jotta niiden arvoa voitaisiin kasvattaa, ja joka täydentää yhtäältä taajuuksien jakamisesta suoritettavaa vuosimaksua, jolla pyritään ennen kaikkea kattamaan taajuuksien jakamisesta aiheutuvat kustannukset mutta myös osittain kasvattamaan niiden arvoa – missä yhteydessä molempien maksujen tarkoituksena on edistää taajuuksien mahdollisimman tehokasta käyttöä –, ja toisaalta vuosimaksua, joka peritään aikaisemman lainsäädännön perusteella myönnettyjen matkapuhelinverkon perustamista ja hyödyntämistä koskevien valtuutusten hallinnoinnista?

3) Sallitaanko saman valtuutusdirektiivin 14 artiklan 2 kohdassa se, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorit maksamaan matkapuhelintaajuuksien yksittäisten käyttöoikeuksien uudistamisesta, jonka tietyt niistä olivat jo saaneet, ennen tämän uuden kauden alkamista niiden taajuuksien käyttöoikeuksien uudistamisesta, joita niillä oli ennen tämän uuden kauden alkua, kertamaksun, jota perustellaan taajuuksien mahdollisimman tehokkaan käytön edistämisellä niiden arvon kasvattamisen avulla ja joka täydentää yhtäältä taajuuksien jakamisesta suoritettavaa vuosimaksua, jolla pyritään ennen kaikkea kattamaan taajuuksien jakamisesta aiheutuvat

kustannukset mutta myös osittain kasvattamaan niiden arvoa – missä yhteydessä molempien maksujen tarkoituksena on edistää taajuuksien mahdollisimman tehokasta käyttöä –, ja toisaalta vuosimaksua, joka peritään aikaisemman lainsäädännön perusteella myönnettyjen matkapuhelinverkon perustamista ja hyödyntämistä koskevien valtuutusten hallinnoinnista?

4) Sallitaanko saman valtuutusdirektiivin 14 artiklan 1 kohdassa se, että jäsenvaltio lisää taajuuksien käyttöoikeuksien saamisen ja uudistamisen edellytykseksi kertamaksun, joka vahvistetaan huutokaupan perusteella ja jolla ei ole ylärajaa ja joka täydentää yhtäältä taajuuksien jakamisesta suoritettavaa vuosimaksua, jolla pyritään ennen kaikkea kattamaan taajuuksien jakamisesta aiheutuvat kustannukset mutta myös kasvattamaan niiden arvoa – missä yhteydessä molempien maksujen tarkoituksena on edistää taajuuksien mahdollisimman tehokasta käyttöä –, ja toisaalta vuosimaksua, joka peritään aikaisemman lainsäädännön perusteella myönnettyjen matkapuhelinverkon perustamista ja hyödyntämistä koskevien valtuutusten hallinnoinnista?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Kaksi ensimmäistä kysymystä

Tutkittavaksi ottaminen

29 Kyproksen hallitus kyseenalaistaa sen, täyttääkö toinen ennakkoratkaisukysymys tutkittavaksi ottamisen edellytykset, ja väittää, ettei kyseinen vastaus ole objektiivisesti tarpeen pääasian ratkaisemiseksi. Sen mukaan toinen kysymys koskee taajuuksia koskevien uusien käyttöoikeuksien myöntämistä, kun taas ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasia koskee taajuuksien käyttöoikeuksien uudistamista.

30 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. mm. asia C-378/10, VALE Építési, tuomio 12.7.2012, 18 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

31 Käsiteltävässä asiassa toinen ennakkoratkaisukysymys koskee valtuutusdirektiivin tulkintaa siltä osin kuin kyse on jäsenvaltioiden mahdollisuudesta velvoittaa matkapuhelinoperaattorit, jotka hakevat uusia radiotaajuuksien käyttöoikeuksia, maksamaan kertamaksun. Asiakirja-aineistosta ilmenee, että 15.3.2010 annetun lain 2 ja 3 §:ssä, joita pääasiassa nostettu kumoamiskanne koskee, säädetään paitsi radiotaajuuksien käyttöoikeuksien uudistamisen myös uusien radiotaajuuksien käyttöoikeuksien hankkimisen yhteydessä maksettavasta kertamaksusta.

32 Tässä tilanteessa ei voida katsoa, ettei pyydetyllä tulkinnalla olisi yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen. Niinpä toinen ennakkoratkaisukysymys on otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kahdella kysymyksellään, jotka voidaan tutkia yhdessä, olennaisilta osin sitä, onko valtuutusdirektiivin 3, 12 ja 13 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorit, jotka ovat radiotaajuuksien käyttöoikeuksien haltijoita, maksamaan sekä uudesta radiotaajuuksien käyttöoikeuksien hankinnasta että niiden uudistamisesta kertamaksun, joka täydentää paitsi taajuuksien jakamisesta suoritettavaa vuosittaista maksua, jolla pyritään ennen kaikkea kattamaan taajuuksien jakamisesta aiheutuvat kustannukset mutta myös osittain kasvattamaan niiden arvoa – missä yhteydessä molempien maksujen tarkoituksena on edistää radiotaajuuksien muodostaman niukan voimavaran mahdollisimman tehokasta käyttöä –, myös maksua, jolla katetaan valtuutuksen hallinnointikulut.

34 Se pohtii myös sitä, ovatko radiotaajuuksien käyttöoikeuksista perittävän kertamaksun määrän, joka määritetään joko taajuuksien määrän ja niiden kuukausien määrän, joita käyttöoikeudet koskevat, mukaan lasketun aiemman toimilupamaksun tai taajuuksien jakamisen yhteydessä järjestetyn huutokaupan perusteella, määrittämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt sopusoinnussa valtuutusdirektiivin säännösten kanssa.

35 Aluksi on todettava, että kyseisen direktiivin 3 ja 12 artiklaa, jotka koskevat jäsenvaltioiden velvollisuutta taata vapaus tarjota sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja sekä ”hallinnollisten maksujen” asettamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, ei voida soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen maksuun, joka ei liity kumpaankaan kyseisistä aihepiireistä.

36 Kuten ensimmäisestä kahdesta kysymyksestä ilmenee, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta tulkitsemaan valtuutusdirektiiviä siltä osin kuin on kyse yhtäältä jäsenvaltioiden mahdollisuudesta velvoittaa matkapuhelinoperaattorit maksamaan kertamaksu ja toisaalta sekä radiotaajuuksien käyttöoikeuden myöntämisen että uudistamisen yhteydessä perittävän kertamaksun määrittämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

37 Kertamaksun määräämisestä on todettava aluksi, että valtuutusdirektiivi koskee ainoastaan radiotaajuuksien käyttöoikeuksien jakamismenettelyä eikä siihen sisälly erityissäännöksiä jo jaettujen radiotaajuuksien käyttöoikeuksien uudistamismenettelyyn liittyvistä edellytyksistä.

38 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 40 kohdassa esittämällä tavalla on kuitenkin niin, että koska jäsenvaltio myöntää yksittäiset käyttöoikeudet määräajaksi, tällaisen valtuutuksen uudistamista on pidettävä uusien oikeuksien myöntämisenä uudelle ajanjaksolle.

39 Niinpä on todettava, että valtuutusdirektiivin mukaan radiotaajuuksia koskevien käyttöoikeuksien jakamismenettelyyn ja mainittujen oikeuksien uudistamismenettelyyn sovelletaan samaa järjestelmää. Näin ollen valtuutusdirektiivin 13 artiklaa on sovellettava samalla tavalla kumpaankin menettelyyn.

40 Tässä yhteydessä on korostettava, että vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että valtuutusdirektiivin yhteydessä jäsenvaltiot eivät voi periä sähköisten viestintäverkkojen tai -palvelujen tarjoamisesta muita kuin kyseisessä direktiivissä säädettyjä maksuja (ks. analogisesti asia C-339/04, Nuova società di telecomunicazioni, tuomio 18.7.2006, Kok., s. I-6917, 35 kohta; asia C-85/10, Telefónica Móviles España, tuomio 10.3.2011, Kok., s. I-1575, 21 kohta ja yhdistetyt asiat C-55/11, C-57/11 ja C-58/11, Vodafone España ja France Telecom España, tuomio 12.7.2012, 28 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

41 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, pääasiassa kansallinen tuomioistuin haluaa olennaisilta osin tietää, onko valtuutusdirektiivin 13 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa operaattorit maksamaan kertamaksun pääasiassa kyseessä olevan kaltaisista ”radiotaajuuksien käyttöoikeuksista”, vaikka ne ovat jo velvollisia maksamaan yhtäältä vuosittaisen taajuuksien jakamismaksun ja toisaalta maksun, jolla katetaan valtuutuksen hallinnointikulut.

42 Tässä yhteydessä on muistutettava, että valtuutusdirektiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat periä radiotaajuuksien käyttöoikeuksista hallinnollisten kulujen kattamiseksi tarkoitettujen maksujen lisäksi maksuja, joilla pyritään varmistamaan kyseisen voimavaran mahdollisimman tehokas käyttö (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-327/03 ja C-328/03, ISIS Multimedia Net ja Firma O2, tuomio 20.10.2005, Kok., s. I-8877, 23 kohta ja em. asia Telefónica Móviles España, tuomion 24 kohta).

43 Valtuutusdirektiivin 13 artiklassa ei kuitenkaan nimenomaisesti säädetä tällaisen radiotaajuuksien käytöstä perittävän maksun muodosta eikä sen maksamistiheydestä.

44 Valtuutusdirektiivin johdanto-osan 32 perustelukappaleesta ilmenee, että radiotaajuuksien käytöstä perittävät maksut voivat olla kertamääräisiä tai toistuvia.

45 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, ettei valtuutusdirektiivillä säännellä niitä tarkoituksia, joihin tällaisia maksuja peritään (ks. vastaavasti em. asia Telefónica Móviles España, tuomion 33 kohta).

46 Kyseisen direktiivin 13 artiklassa asetetaan kuitenkin jäsenvaltioille velvollisuus varmistaa, että radiotaajuuksien käyttöoikeuksista perittävät maksut ovat objektiivisesti perusteltavissa, avoimia, syrjimättömiä ja tavoitteeseensa nähden oikeasuhteisia ja että niissä otetaan huomioon puitedirektiivin 8 artiklassa esitetyt, muun muassa kilpailun edistämistä ja radiotaajuuksien tehokasta käyttöä koskevat tavoitteet.

47 Valtuutusdirektiivin mainitusta 13 artiklasta ja johdanto-osan 32 perustelukappaleesta ilmenee myös, että televiestintäoperaattoreilta voimavarojen käytöstä perittävän käyttömaksun tavoitteena on oltava tällaisten voimavarojen mahdollisimman tehokkaan käytön varmistaminen eikä maksulla saa hidastaa innovatiivisten palvelujen ja kilpailun kehittymistä markkinoilla.

48 Niinpä valtuutusdirektiivin 12 ja 13 artikla eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään maksusta, jolla pyritään varmistamaan taajuuksien mahdollisimman tehokas käyttö, vaikka se täydentäisi toista vuosittaista maksua, jolla pyritään osittain myös samaan tavoitteeseen, jos kyseiset maksut kokonaisuudessaan täyttävät edellä 46 ja 47 kohdassa mainitut edellytykset, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.

49 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen radiotaajuuksien käyttöoikeuksista perittävän kertamaksun määrittämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä on todettava, että valtuutusdirektiivissä säädetään edellytyksistä, joita jäsenvaltioiden on noudatettava, kun ne määrittävät radiotaajuuksien käytöstä perittävän maksun määrän, mutta siinä ei kuitenkaan säädetä nimenomaisesti tämän maksun suuruuden konkreettisesta määrittämistavasta (em. asia Telefónica Móviles España, tuomion 25 kohta).

50 Tässä yhteydessä on muistutettava, että lupa käyttää julkishyödykettä, joka on niukka voimavara, mahdollistaa luvanhaltijalle merkittävien taloudellisten tuottojen saavuttamisen ja antaa sille etua suhteessa muihin toimijoihin, jotka myös haluaisivat käyttää tätä voimavaraa ja hyötyä siitä, mikä oikeuttaa perimään sellaisen maksun, joka ilmentää muun muassa kyseessä olevan niukan voimavaran käytön arvoa (em. asia Telefónica Móviles España, tuomion 27 kohta).

51 Tässä tilanteessa pyrkimys sen varmistamiseksi, että toimijat käyttävät tehokkaasti niiden käytössä olevia niukkoja voimavaroja, edellyttää, että tämän maksun määrä asetetaan asianmukaiselle tasolle, joka ilmentää muun muassa kyseisen voimavaran käytön arvoa, mikä edellyttää kyseessä olevien markkinoiden taloudellisen ja teknologisen tilanteen huomioon ottamista (em. asia Telefónica Móviles España, tuomion 28 kohta).

52 Tästä seuraa, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 54 ja 55 kohdassa esittänyt, että radiotaajuuksien käyttöoikeuksista perittävän maksun määrittäminen joko taajuuksien lukumäärän ja niiden kuukausien lukumäärän, joita käyttöoikeudet koskevat, mukaan lasketun aiemman kertaluonteisen toimilupamaksun määrän tai huutokaupalla vahvistettujen maksujen määrien perusteella voi olla asianmukainen tapa radiotaajuuksien arvon määrittämiseksi.

53 Belgian kuningaskunnan aikaisemman kertaluonteisen toimilupamaksun määrittämisessä soveltamista periaatteista voidaan päätellä, että kummallakin näistä laskutavoista voidaan päästä määriin, joilla on yhteys kyseessä olevien radiotaajuuksien ennustettuun kannattavuuteen. Valtuutusdirektiivi ei ole esteenä tällaisen perusteen käyttämiselle edellä mainittujen maksujen määrittämisessä.

54 Kahteen ensimmäiseen kysymykseen on kaiken edellä esitetyn perusteella vastattava, että valtuutusdirektiivin 12 ja 13 artiklaa on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorit, jotka ovat radiotaajuuksien käyttöoikeuksien haltijoita, maksamaan sekä uudesta radiotaajuuksien käyttöoikeuksien hankinnasta että niiden uudistamisesta kertamaksun, joka täydentää taajuuksien jakamisesta suoritettavaa vuosittaista maksua, jolla pyritään edistämään voimavarojen mahdollisimman tehokasta käyttöä, ja maksua, jolla katetaan valtuutuksen hallinnointikulut, jos kyseisillä maksuilla pyritään tosiasiallisesti varmistamaan kyseessä olevien radiotaajuuksien merkitsemien voimavarojen mahdollisimman tehokas käyttö, jos ne ovat objektiivisesti perusteltavissa, avoimia, syrjimättömiä ja tavoitteeseensa nähden oikeasuhteisia ja jos niissä otetaan huomioon puitedirektiivin 8 artiklassa esitetyt tavoitteet, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.

55 Radiotaajuuksien käyttöoikeuksista perittävän kertamaksun määrittäminen joko taajuuksien lukumäärän ja niiden kuukausien lukumäärän, joita käyttöoikeudet koskevat, mukaan lasketun aiemman kertaluonteisen toimilupamaksun määrän tai huutokaupalla vahvistettujen maksujen määrien perusteella voi samojen edellytysten täyttyessä olla asianmukainen tapa radiotaajuuksien arvon määrittämiseksi.

Neljäs kysymys

56 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään, johon on syytä vastata ennen kolmatta kysymystä, olennaisilta osin sitä, onko valtuutusdirektiivin 14 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorin maksamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun.

57 On huomattava, että valtuutusdirektiivin 14 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltio voi muuttaa radiotaajuuksien käyttöoikeuksiin liittyviä oikeuksia, ehtoja ja menettelyjä objektiivisesti perusteltavissa tapauksissa ja oikeasuhteisesti. Kyseisessä artiklassa säädetään lisäksi, että aikomuksesta tehdä tällaisia muutoksia on tehtävä ilmoitus asianmukaisella tavalla ja asianomaisille osapuolille on annettava riittävä, vähintään neljän viikon aika ilmaista näkemyksensä.

58 Valtuusdirektiivin liitteessä olevan B osan 6 kohdasta ilmenee lisäksi, että kyseisen direktiivin 13 artiklan mukaiset radiotaajuuksien käyttömaksut ovat yksi ehdoista, jotka voidaan liittää radiotaajuuksien käyttöoikeuksiin.

59 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kertamaksun määrääminen merkitsee operaattoreihin, jotka ovat radiotaajuuksien käyttöoikeuksien haltijoita, sovellettavien ehtojen muuttamista. Niinpä jäsenvaltion on varmistettava, että matkapuhelinoperaattoreille radiotaajuuksien käytön perusteella määrättäviä käyttömaksuja koskevan järjestelmän muuttamiselle asetettuja edellytyksiä noudatetaan.

60 Niinpä on mainittava, että jäsenvaltion, joka haluaa muuttaa aikaisemmin myönnettyihin radiotaajuuksien käyttöoikeuksiin sovellettavia maksuja, on huolehdittava siitä, että kyseinen muuttaminen on sopusoinnussa valtuutusdirektiivin 14 artiklan 1 kohdassa säädettyjen edellytysten kanssa eli että se on objektiivisesti perusteltu ja oikeasuhteinen ja että siitä on ilmoitettu etukäteen kaikille asianomaisille osapuolille, jotta nämä voivat ilmaista näkemyksensä. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava pääasian olosuhteiden valossa, onko valtuutusdirektiivin 14 artiklan 1 kohdassa säädettyjä edellytyksiä noudatettu.

61 Tässä yhteydessä on korostettava, että valtuutusdirektiivin 13 artiklassa säädettyjen edellytysten, sellaisina kuin ne on mainittu edellä 46 ja 47 kohdassa, mukaisen käyttömaksun asettamista on pidettävä objektiivisesti perusteltuna ja oikeasuhteisena.

62 Neljänteen kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava, että valtuutusdirektiivin 14 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorin maksamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun, jos tällainen muutos on objektiivisesti perusteltu ja oikeasuhteinen ja siitä on ilmoitettu etukäteen kaikille asianomaisille osapuolille, jotta nämä voivat ilmaista näkemyksensä, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava pääasian olosuhteiden valossa.

Kolmas kysymys

63 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään olennaisilta osin sitä, onko valtuutusdirektiivin 14 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorin maksamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun.

64 On huomautettava, että valtuutusdirektiivin 14 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio ei saa rajoittaa tai peruuttaa radiotaajuuksien käyttöoikeuksia muulloin kuin perustelluissa tapauksissa ja silloinkin sen on noudatettava valtuutusdirektiivin liitteessä olevia säännöksiä sekä oikeuksien peruutusten johdosta myönnettävää korvausta koskevia kansallisia säännöksiä.

65 Tässä yhteydessä on todettava, että – toisin kuin valtuutusdirektiivin 14 artiklan 1 kohdassa – radiotaajuuksien käyttöoikeuksien rajoittamisen ja peruuttamisen käsitteet koskevat saman artiklan 2 kohdassa ainoastaan tilanteita, joissa kyseisten oikeuksien sisältöä ja ulottuvuutta voidaan muuttaa.

66 Vaikka valtuutusdirektiiviä voitiin sen täytäntöönpanolle varatun määräajan perusteella soveltaa pääasian tosiseikkoihin, matkapuhelinoperaattorien velvoittaminen maksamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia maksuja ei vaikuta kyseisille operaattoreille myönnettyjen radiotaajuuksien käyttöoikeuksien sisältöön ja ulottuvuuteen. Niinpä on todettava, ettei käyttömaksujärjestelmän muuttaminen merkitse valtuutusdirektiivin 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua radiotaajuuksien käyttöoikeuksien rajoittamista tai peruuttamista.

67 Kolmanteen kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava, että valtuutusdirektiivin 14 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorin maksamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun.

Oikeudenkäyntikulut

68 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi) 12 ja 13 artiklaa on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorit, jotka ovat radiotaajuuksien käyttöoikeuksien haltijoita, maksamaan sekä uudesta radiotaajuuksien käyttöoikeuksien hankinnasta että niiden uudistamisesta kertamaksun, joka täydentää taajuuksien jakamisesta suoritettavaa vuosittaista maksua, jolla pyritään edistämään voimavarojen mahdollisimman tehokasta käyttöä, ja maksua, jolla katetaan valtuutuksen hallinnointikulut, jos kyseisillä maksuilla pyritään tosiasiallisesti varmistamaan kyseessä olevien radiotaajuuksien merkitsemien voimavarojen mahdollisimman tehokas käyttö, jos ne ovat objektiivisesti perusteltavissa, avoimia, syrjimättömiä ja tavoitteeseensa nähden oikeasuhteisia ja jos niissä otetaan huomioon sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY (puitedirektiivi) 8 artiklassa esitetyt tavoitteet, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.

Radiotaajuuksien käyttöoikeuksista perittävän kertamaksun määrittäminen joko taajuuksien lukumäärän ja niiden kuukausien lukumäärän, joita käyttöoikeudet koskevat, mukaan lasketun aiemman kertaluonteisen toimilupamaksun määrän tai huutokaupalla vahvistettujen maksujen määrien perusteella voi samojen edellytysten täyttyessä olla asianmukainen tapa radiotaajuuksien arvon määrittämiseksi.

2) Direktiivin 2002/20 14 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorin maksamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun, jos tällainen muutos on objektiivisesti perusteltu ja oikeasuhteinen ja siitä on ilmoitettu etukäteen kaikille asianomaisille osapuolille, jotta nämä voivat ilmaista näkemyksensä, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava pääasian olosuhteiden valossa.

3) Direktiivin 2002/20 14 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että jäsenvaltio velvoittaa matkapuhelinoperaattorin maksamaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksun.

Allekirjoitukset